

De Eraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 23 Juni 1891 (Staatsblad N°. 124.)

Zondag 16 Augustus 1908. N°. 1598.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE; Bureau: Warmoesstraat 90, te Amsterdam. Inzendingen, die later dan Dinsdag's namiddags te 12 uren worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar f 5.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned.-Indië per jaar f 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f —.10. Abonnementen worden aangegaan door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. Advertenties: van 1 tot 6 regels f 1.20, voor elke regel meer f —.20. Aanvragen en vermelding van leidegaven f —.12 per regel.

„En op hun einde merkte“.

Totdat ik in Gods heilighdommen inging; en op hun einde merkte.
Psalm 73 : 17.

Ook op het sterfbed zijn de scherpe, nuvere, volstrekte tegenstellingen uiterst zeldzaam. Niet dan bij uitzondering hoort ge van een kalm, rustig afsterven van den vrome, van wien vrede in Godzaligheid op al wie om zijn stervenssponde verwijlen mocht, uitstraalde. En evenzoo moet erkend, dat slechts nu en dan het gerucht tot u doordringt van het heengaan van een goddelooze in helse vertwijfeling.

Vershil in leeftijd, inborst en aanleg, de aard der ziekte, de heugenis van het verleden, en allerlei bijkomende omstandigheden, maken dat in het sterven de persoon, die sterft, vaak zoo weinig uitkomt. Het bewustzijn is zoo dikwijls reeds half verdood.

Juist daarom echter verdienen de gevallen van volstrekte tegenstelling, die te onzer kennis komen, te meer de aandacht. Zoo nu weer wat aan het licht kwam omtrent het sterfbed van Voltaire.

Het bericht dienaangaande nemen we met opzet uit een niet Christelijk blad over, omdat het in een kleurloos orgaan te sterker spreekt, en in dit orgaan oitende is aan een voor kort verwichen geschrift van Frédéric Lachèvre, uitgekomen onder den titel: „De stervende Voltaire.“

In dit boekken nu vindt men een hand-schrift afgedrukt, dat nog in 1778, d. i. in Voltaire's sterfjaar, na nauwkeurig onderzoek is opgesteld, en over Voltaire's uiteinde breedvoerig bericht geeft.

Men had Voltaire drie maanden vóór zijn dood, op 10 Februari 1778, uit Ferney in Zwitserland naar Parijs teruggehaald, om in de Franse hoofdstad zijn triomf te vieren. Het hotel van Vilette zou den 84-jarigen grijsaard tijdelijk tot paleis verstreken, en heel den dag door stonden er groepen nieuwsgierigen naar de ramen te gluren, of men den „patriarch“, gelijk men hem noemde, niet even te zien kon krijgen. De Franse Academie zond een deputatie om den grooten meester te begroeten. In de Comédie Française werd een stuk ter zijner eere opgevoerd, en in zijn tegenwoordigheid zijn borstbeeld op het toneel met lauweren omkransd. Franklin liet zich met zijn kleinzoon bij Voltaire aandienen, en verzocht hem den kleinen jongen de handen op te leggen en hem te zegenen. En al wat te Parijs geëerd en gevierd was, liet zich in het bureau van het hotel voor Voltaire inschrijven.

Maar al spoedig werd dit voor den ouden man te veel. Hij zonk in. Geheel zijn gestel werd aangegepen. De heugste pijn doorwoelden zijn lichaam. Zijn nabestaanden zagen het einde aankomen. En ook de artsen zagen het bedenkelijk in.

Die nabestaanden waren zijn nicht, Mad. Denis en Mons. de Vilette, die zich zelf voor een onecht kind van Voltaire uitgaf. Reiden stonden in zijn testament. En terwijl nu het groote publiek, zoo zegt het document, zich niet anders inbeelde, of Voltaire werd door deze beiden op het teederst verpleegd, was Mad. Denis op niet anders bedacht dan op het nasnuiffelen van het testament, en stelde de heer De Vilette allerlei onderzoekingen in, hoe men Voltaire begraven zou krijgen, als de kerk hem een rustplaats in de gewijde aarde mocht weigeren.

Ja, zoo weinig liefde omringde hem, dat men hem over had gebracht naar een klein vertrek achter op de binnenplaats van het hotel, en daar liet men hem, zich krommend van de pijn en in de bangste vertwijfeling, meest eenzaam aan zich zelf over.

Voor het publiek werd het hoog ernstig karakter van zijn ziekte geheim gehouden, en in de salons van het hotel vertelde men nog allerlei geestige zinnen en kwinklagen, die men voorgeaf zoo pas van zijn lippen te hebben opgevange. In de ziekenkamer liep men in en uit, en maakte er soms een lawaai, zoo zegt het geschrift, of er dronken boeren aan het plukken waren. Hoe ook de artsen tot rust maanden, en of de doodelijk kranke Voltaire al riep dat men hem vermoorde, niets hielp.

En uit Genève overgekomen vriend, de heer Racle, weet in het ziekenvertrek door te dringen, en vindt Voltaire geheel alleen, bibberend van koude uit het bad komende, en steen en been klagende, dat niemand naar hem omzag. Niemand, zoo verklaarde deze vriend, zou hem gelooven, zoo hij in bijzonderheden het tafereel van menselijke

ellende schilderde, die hij in dat ziekenvertrek te aanschouwen kreeg.

Mad. Denis, Voltaire's nicht en erfgenaam, vertoont zich in het geheel niet meer, en zekere vrouw Roger is gehuurd om hem op te passen. Maar van die vrouw wil Voltaire niets weten. Hij grijpt naar zijn stok, slaat en mishandelt haar, tot ze het harenpad kiest. Dan raast hij aldoor, barst in de vreeslijkste verwenschingen en vloeken uit, en brult het uit van de ondragelijkste pijn. „Zijn lichaam schijnt door een inwendig vuur verteerd te worden, en gedurig roept hij om ijs, om een stroomvlak vol van ijs“. Zelfs zijn hemd kon hij niet op zijn brandend lichaam velen; hij trok het uit, en lag moedernaakt als een ellendeling zich om te wanstelen op zijn bed.

Soms betrapte men hem op oogenblikken, dat hij met gevouwen handen en ten hemel geslagen oogen in zichzelf verzonken lag, maar als hij merkte dat men dat gezien had, vloog hij in woede op, en barstte uit in de schriklijkste taal.

En in dien staat van helse vertwijfeling ging het voort tot 26 Mei, zijn sterfbedag. De doctoren Lorry en Thierry, die hem toen om tien uur 's avonds nog bezochten, vonden hem reeds buiten kennis.

Maar toen ze hem krachtig aanraakten, sloeg hij op eens de oogen weer op, gaf een zoo schriklijk gill, dat de verpleegster de kamer uitvlog, en met dien hard-doorborenden gil is Voltaire de eeuwigheid ingegaan.

In zoo diepe ellende stierf de goddelooze zanger, die zich vermeten had eens het *desertes l'infame* tegen den Christus Gods uit te stooten, en wiens Voltairiaansche geest nu nog in Frankrijk en buiten Frankrijk, geheele kringen verpest.

Trap de heugenis dood van dien schandkop! Dát had Voltaire tegen Jezus durven uitroepen, en in zóó helse vertwijfeling is deze goddelooze onder de goddeloozen naar den rechterstoel van den Christus overgegaan.

Deernis kan ons bij het hooren van deze geruchten vervullen, want het was en bleef toch een mensch die door dezen lijdensnacht is heengegaan, en het omslaan van de vroegere hoog-opgevoelde liefde in koude onbarmhartigheid bij zijn stervenssponde, is een belediging van het menschelijk hart. En ook blijft de vraag, of er in die oogenblikken, als hij met gevouwen handen ten hemel opzag, niet een zilverterend besouw door zijn hart is gegaan.

Maar vergelijk nu met dit afschrikwekkend sterven, het sterven van dien anderen niet minder beroemden Fransman. Denk aan het sterfbed van Calvin. Eén uitademing van heiligen vrede. Eén opspringen van het hart in heiligen vóórjubil van de heerlijkheid die werd ingewacht. Liefdevan alle zijden hem omringend. De teederste, innigste rouw als hij eindelijk de oogen sluit. En ge tast, ge voelt, ge doorleeft toch met beving des harten de ontzettende tegenstelling tusschen dien man Gods en dezen heros der wereld.

Ook Voltaire was zoo rijk begaafd. Zijn genie zocht zijn wedergade. Zijn God had hem *voorel* gegeven. Wie had Voltaire niet in het Koninkrijk der hemelen kunnen zien, zoo hij de poorten der wereld niet boven de poorten van het Godrijk had verkozen. En het arme Frankrijk, dat Calvin uitstootte, heeft Voltaire op de handen gedragen, en gaat nog steeds voort voor zijn beeltenis het wierook te ontsteken. En zie nu, wat van Frankrijk geestelijk geworden is!

Aan had ook die bewierooking van den goddelooze gekend, en ook zijn treden waren bijna uitgeweken, zoo zingt hij, tot dat ik in Gods heilighdommen inging en op hun einde merkte.

Ook op *uw* einde zal eens gemerkt worden, en de indruk ervan zal bij uw magen en vrienden achter blijven. En nu zij herhaald waarmee we begonnen. De scherpe tegenstellingen zijn zeldzaam. Veel vromen, al sterven ze godzaliglijk af, sterven toch niet zoo als Calvin stierf. En veel van God vervreemden, al sterven ze in de vertwijfeling der siele, sterven toch niet zoo bijna helsch als Voltaire.

Maar al moge de schakeering ook bij u eens zeer getempereerd zijn, ook uw sterven zal toch op één der beide lijnen liggen: In Jezus ontslapen, of van Jezus vervreemd!

Uw *leven* bereidt dat sterven voor.

Bij uw sterven valt eens *alles* weg. Uw schat, uw eer, uw naam, uw positie. Alleen wat in *uw hart* ontkiemde, blijft en gaat met de eeuwigheid in.

Moge uw *leven* dan zóó uw *hart* verrijken, dat ook *uw* heengaan eens in zaligen vrede zij.

En zij dien zegen van uw God te verwerven de inhoud van uw dagelijksch gebed!

Officiële Berichten.

SLIEDRECHT, 12 Aug. J. L. Zondag nam onze geachte leeraar, Ds. C. J. Ros, afscheid van de Geref. gemeente alhier, met een leerrede over 2 Thess. 3 : 16. Bij het eindigen der Godsdienst-oefening sprak een der Ouderlingen, namens Kerkeraad en gemeente, een woord van waardering over zijn bijna 5-jarigen arbeid, en wenschte hem met de zijnen Gods besten zegen toe in zijn nieuwen werkring. Hierna stemde de gemeente in door te zingen Psalm 121 : 4. Het adres van den Kerkeraad is nu: Den heer Ph. Juch, scriba.

Namens den Kerkeraad:

Ph. Juch, scriba.

HAARLEM, Zondag 2 Aug. nam Ds. T. Hoekstra, na ruim twee jaren alhier gearbeid te hebben, afscheid van deze gemeente. Hij had tot tekst genomen Hebr. 13 : 8.

Ds. O. D. Eerdman dankte namens Kerkeraad en gemeente den scheidenden leeraar voor zijn werk alhier verricht, en wenschte hem in zijn nieuwe gemeente den zegen des Heeren. De gemeente zong den vertrekkenden leeraar Psalm 134 : 3 toe.

Namens den Kerkeraad:

D. DE BRUYN IJZ., scr.

Korte notulen der vergadering van de Geref. kerken der classis Gouda, op 4 Aug. 1908, te Gouda.

1. Namens de roepende kerk opent Ds. Van Dijk de vergadering, laat zingen psalm 105 : 5, leest psalm 113 en gaat voor in gebed. Ouderling der credentiebrieven heeft plaats, waaruit blijkt, dat al de kerken zettig vertegenwoordigd zijn.

2. Vaststelling van het moderamen als volgt: Ds. André, praeses, Ds. Taal, assessor, en Ds. Stadig scriba. De praeses heet Ds. Stadig, die voor het eerst de vergadering als lid bijwoont, van harte welkom.

3. De notulen der vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd.

4. Rapport der deputaten ter Particuliere Synode van Zuid-Holland, ten noorden; naar aanleiding hiervan worden enkele vragen gedaan en beantwoord, en inlichtingen gegeven. Met hartelijken dank wordt dit rapport aanvaard.

5. In behandeling komt het Concept „Huishoudelijke regeling van de classis-Gouda der Gereformeerde kerken“, dat met enkele wijzigingen wordt aangenomen.

6. Behandeld wordt No. 10 van het agendum: Nazien der boeken van de deputaten van de verschillende collecten. Twee commissies worden benoemd om de boeken na te zien; deze worden in orde bevonden. Nog wordt een kerk gewezen op het feit, dat zij naliel hare collecten te storten, en aangemaand dit alsnog te doen.

Hierna komt aan de orde de begroting voor de hulpbehoevende kerken.

7. Heropend wordt de vergadering met het zingen van psalm 25 : 1. Voortzetting van de behandeling der begroting. In stemming gebracht, wordt ze goedgekeurd.

8. Rondvraag naar art. 41 K.O. Voorgesteld wordt een andere regeling van het consuletschap van Berg-Ambacht, welke goedgekeurd wordt. Gevraagd wordt om advies in zake het stellen van een broeder onder de 2de trap van censuur; dit wordt gegeven.

9. Regeling vacaturbeurten: Berg-Ambacht, Ds. André, Ds. Dalhuijsen, Ds. Van Dijk en Ds. Steinhart; Lekkerkerk: Ds. Hagenbeek, Ds. Kamper en Ds. Taal; Zevenhuizen: Ds. Van den Berg, Ds. Kamper, Ds. Stadig en Ds. Walsenga.

10. Als roepende kerk wordt voor de volgende vergadering aangewezen de kerk van Reeuwijk.

11. De korte notulen worden gelezen. De praeses laat zingen psalm 72 : 11, en sluit na dankzegging de vergadering.

Op last der classis,
M. STADIG.

Reeuwijk, 4 Aug. 1908.

Kort Verslag der Classis Woerden, gehouden den 28sten Juli 1908, te Alphen.

1. De vergadering wordt op gebruikelijke wijze geopend.

2. Ds. J. Brouwer leidt de vergadering. Ds. V. Dijk scribeert.

3. De praeses spreekt Ds. Hulsteyn van Waarder 'n hartelijk welkom toe.

4. De Commissie, benoemd tot het nazien der stukken inzake de approbatie van het beroep van Ds. Warmenhoven te A'veen, deelt (na de pauze) mee, dat alles in orde is.

5. Op een ingekomen bezwaarschrift van een lid der kerk te T., zal door den scriba, namens de classis, worden geantwoord.

6. Naar aanleiding van een vraag van de kerk van Zammerdam, wordt besloten bij de kerkvisitatie te informeren, of de kerkelijke archieven goed in orde zijn, en vooral dat van de classis.

7. Aan de kerk te T. wordt in een tuchtzaak geadviseerd, voort te schrijven tot de openbare censuur.

8. Aan de kerk te Z. wordt geadviseerd het opteggen van 't lidmaatschap der kerk door een lidmate der gemeente in het gegeven geval te accepteren.

9. De praeses wekt op tot tijdig inzenden van bezwaren aan de roepende kerk.

10. Ds. Elshove rapporteert aangaande de Part. Synode, waaruit o. a. blijkt, dat aan het verzoek der classis Woerden, inzake de predikantstramenten door de Synode zal worden voldaan; dat er inzake 't Concept-contract twee voorstellen naar de Generale Synode zullen gaan, waarvan het ene spreekt van het niet wenschelijke om den invloed aan de kerken op de Theol. Faculteit in dat contract toegekend, te verzwakken, en 't andere van den rechtmatigen invloed gewaagt, die niet mag verzwakt; dat voor art. 19 dit jaar nog geen oproeping is gedaan aan jongelieden.

11. De zaak van art. 19 zal, als de Deputaat ad hoc (Ds. v. d. Voet) tegenwoordig is, nader worden besproken.

12. Uit het verslag der Zending bleek, dat Ds. N. weer hersteld was; een Javaansche knaap naar de Keucheniuschool zal worden gezonden; het hospitaal goede diensten bewijst; 't Gouvernment financieel steun biedt; dat de rekening over 1907 sloot met een batig slot van f 657.441/9 (stijnde dit met het bezit op 1 Jan. 1907 van f 1984.29, f 2041.731/9) en dat onze Classe 250 exx. zal ontvangen van het jaarlijkse Zendingverslag, dat voor de 4 Classis gedrukt zal worden. Naar aanleiding van de overschrijding der begroting van den bouw der pastorie op Wonombo wordt breed gediscussieerd, waarvan de slotom is, dat daaromtrent op de volgende vergadering nadere inlichtingen zullen worden gegeven, om dan nader te spreken over de betaling.

13. Het voorstel van den Quaeator inzake class. bijdragen voor 't jaar 1909 der Kerken zal op de volgende vergadering worden beslist.

14. Naar aanleiding van approbatie van beroep wordt nog gewezen op 't wenschelijke van een dubbele beroepsbrief (één in 't bezit van den dienaar en één in dat van den kerkeraad), en op behoorlijke verzorging der dienaren naar gelang der behoeften.

15. Reden wordt gegeven en goedgekeurd van de vervroegde Classe. Wordt besloten voor 't vervolg op de Mei Classe te bepalen, wanneer de volgende vergadering zal worden gehouden.

16. Vacature-beurten. Ter Aar. September: Ds. Warmenhoven en v. d. Voet elk 1 beurt; October: Ds. v. d. Heyden 2 beurten; November: Ds. v. d. Voet 2 beurten. Zevenhoven. September: Ds. Brouwer en v. d. Heyden elk 1 beurt; October: Ds. Schoemakers 2 beurten; November: Ds. de Vries 1 beurt. Noorden. September: Ds. Gunst 2 beurten; October: Ds. de Vries en Elshove elk 1 beurt; November: Ds. Gunst en v. Dijk elk 1 beurt. Nieuwkoop. September: Ds. Schoemakers en Hulsteyn elk 1 beurt; October: Ds. van Dijk 2 beurten; November: Ds. Warmenhoven 2 beurten. Woubrugge. September: Ds. Elshove 2 beurten; October: Ds. Brouwer 2 beurten; November: Ds. Hulsteyn.

17. Nieuwveen zal de volgende Classe saam roepen.

18. Op de volgende vergadering zal worden gehandeld over de vraag, of er in de classis Wierden ook kerken zijn, van wie, volgens besluit der jongste Generale Synoden, opgave had behooren te geschieden, opdat de eenheid van de belijders van 's Heeren Naam ook in het zichtbare uitkome.

19. De praeses sluit de vergadering met dankgebed.

Namens de Classis:

H. van Dijk, h. t. Scriba.

Zaamsterdam, 4 Augustus 1908.

Kort verslag van de vergadering der Classis Zwolle.

Art. I. Ds. Ploos van Amstel opent de vergadering met het laten zingen van Ps. 90 : 1, leest daarna Hebr. 12 : 14-29 en gaat voor in gebed.

Art. II. In het Moderamen nemen zitting Ds. Ploos van Amstel als praeses; Ds. Elzenga als assessor; Ds. Koppe als scriba.

Art. III. De credentiebrieven worden nagezien. Vertegenwoordigd zijn alle kerken der classis op wettige wijze.

Art. IV. De notulen der vorige vergadering werden gelezen en door de classis goedgekeurd.

Art. V. De praeses spreekt eenige gevoelloze woorden betreffende het afsterven van Ds. Wolink.

Art. VI. Thans is aan de orde het praep. ex. van de Eerw. heeren C. H. Elzenga, L. P. Kriger en P. de Putter. De uitslag is, dat de drie kandidaten met algemeene stemmen werden toegelaten, om te staan naar den dienst des Woords en der Sacramenten in de Gereformeerde kerken in Nederland.

Art. VII. Ds. Elzenga brengt rapport uit van de Commissie betreffende de zaak te Zwartsluis. Hieruit blijkt, dat het gewenschte resultaat door de Commissie niet verkregen is. De praeses brengt den dank der vergadering over aan de commissie, en stelt voor de Commissie te dechargeeren en de verdere afwikkeling van de zaak aan den Kerkeraad over te laten. Alzoo besloten.

Art. VIII. Ds. Ploos van Amstel brengt rapport uit over de zaak te G. Met dank aan den Heere, wordt medegedeeld, dat men aldaar tot minnelijke schikking is gekomen. De censuur is ingetrokken.

Art. IX. In de plaats van Ds. Wolink wordt Ds. Tonkens aangewezen als deputaat voor de Theol. School.

Art. X. Aan de orde komt het rapport van de Part. Synode. Hieruit blijkt onder meer, dat besloten is driemaal in 2 jaar te collecteren voor de kas e. b. p.

Art. XI. Aan den Kerkeraad der Geref. kerk te Staphorst wordt machtiging verleend den tweeden trap van censuur toe te passen op een echtpaar, dat sedert twee jaren het opgaan tot den dienst des Woords stelselmatig en absoluut verzuimt.

Art. XII. Ds. Hania wordt aangewezen als consulent voor Steenwijk A.

Art. XIII. De vergadering vindt goed, om nog niets te bepalen omtrent het pensioen van weduwen en wezen. Ze besluit daarmede nog 3 maanden te wachten. Aan Steenwijk A wordt in overweging gegeven om te trachten tot ineen-smelting te komen. Geen handopening voor eventueel beroep wordt aan Steenwijk A verleend.

Art. XIV. De vacaturebeurten werden als volgt geregeld: Kampervveen: 4 Oct. Schuurman, 1 Nov. Koppé; Wilsom: 6 Sept. Elzenga, 4 Oct. Gispén, 1 Nov. W. van Eerten; Oldemarkt: 6 Sept. v. Mechelen, 4 Oct. Hania, 1 Nov. Tholen; Ambt Vollenhove: 4 Oct. Dwarshuis, 4 Oct. Elkes, 1 Nov. Zijp; Steenwijk A: 6 Sept. Ploos van Amstel, 4 Oct. Te Velde, 1 Nov. Tonkens.

Art. XV. De verdere bespreking van een bezwaarschrift uit Zwartsluis wordt om des tijds wille tot een volgende vergadering uitgesteld. Den scriba wordt opgedragen dit te melden aan den broeder, die dat bezwaarschrift heeft ingezonden.

Art. XVI. De Kerkeraad van Zwartsluis vraagt, waarom telkens dubbele quota worden geleverd. De quaeator geeft daaromtrent inlichting.

Art. XVII. Rondvraag Art. 41 K. O. levert niets bijzonders.

Art. XVIII. Roepende kerk van de volgende vergadering is Zwolle, praeses der vergadering Ds. W. van Eerten en scriba Koppe.

Art. XIX. Door Ds. G. Elzenga wordt de vergadering met dankzegging gesloten.

Namens de Classis:

KOPPE, Scriba.

Buitenland

Noorwegen. Eene vrije theologische faculteit.

Wij deelden in dit blad reeds mede, dat het plan in Noorwegen door de Vereniging voor Inwendige Zending gekeesterd werd, om een bijzondere theologische faculteit, „Gemeentefaculteit“ genoemd, te stichten. Dit plan is verwezenlijkt, zoodat den 1sten September van dit jaar deze faculteit hare lessen hoopt te openen in een gehuurde woning in de Christiaan-Augustusstraat te Christiania. De hoogleeraar Dr. Odland, zal de Nieuw-Testamentische uitlegkunde; de predikant Hognestad de Oud-Testamentische uitlegkunde, en de predikant Syverdrup de kerkgeschiedenis doceren. Een hoogleeraar voor de dogmatiek is nog niet benoemd, maar men hoopt dien in den candidaat Hallesby gevonden te hebben, die thans nog in Duitsland studeert. De hoogleeraar Dr. Odland heeft zich reeds als een degelijk geleerde doen kennen. Ook van de andere hoogleeraren is te verwachten, dat zij het peil van het onderwijs hoog zullen houden, zoodat de faculteit niet bij de staatsfaculteit, wat wetenschappelijk gehalte betreft, zal behoeven achter te staan. Menschen die over Noorsche toestanden kunnen oordeelen, beweren, dat de „Gemeentefaculteit“ wel een behoorlijk aantal studenten zal trekken. Het is wel een groot bezwaar, dat de „Gemeentefaculteit“ vooreerst geen recht tot examineren krijgen zal, zoodat hare leerlingen examen bij de staatsfaculteit moeten doen, doch daar zijn andere redenen, waarom men verwachten kan, dat zij geen gebrek aan leerlingen hebben zal. Het is toch te verwachten, dat families, die tegenwoordig hunne kinderen niet aan de leiding van ongelovige hoogleeraren durven toevertrouwen, hare zonen aan de „Gemeentefaculteit“ zullen toevertrouwen.

In elk geval is het stichten van deze vrije theologische faculteit, die geheel door gaven van particulieren onderhouden wordt, een daad des geloofs geweest, die groeten invloed hebben zal op den loop van zaken in de kerk van Noorwegen. In de eerste plaats hoopt men van haar leeraars der gemeente te verkrijgen, die de zuivere Lutherse leer verkondigen, welke van de staatsfaculteit niet te verwachten zijn. In de tweede plaats verwacht men van deze faculteit, dat zij de Lutherse kerk van Noorwegen zal vrij maken.

In het land der Noeren is de macht over de kerk geheel in handen van den staat. Op staatkundig gebied is het land in het bezit van een zeer milde constitutie. Het volk dat aan zijn kerk hangt, verlangt ook voor de kerk vrijheid. De volksvertegenwoordiging, de Storting, heeft onder den tegenwoordigen toestand alles over de kerk te zeggen. Om daarin verandering te brengen, heeft men een comité gevormd, dat een voorstel aan de regering zond, volgens welke de bestuursorganisatie van de kerk geheel zal veranderd worden. Ook is men van plan een politieke partij te vormen, die voor de vrijheid der kerk strijd zal.

De regering heeft op het voorstel van het comité geantwoord, door het benoemen eener staatscommissie, die het kerkelijk vraagstuk zoo veelzijdig mogelijk zal bestudeeren. De mannen die de kerk lief hebben, meenen dat dit een